

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
науково-практичної конференції з міжнародною участю**

28 жовтня 2021 р.

Харків: НФаУ, 2021

УДК 1:37 (06)

Редколегія: доктор філософських наук, професор Іванова К. А.,
кандидат історичних наук, доцент Балабай Я. В.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання філософії освіти», м. Харків, 28 жовтня 2021 р. / редкол. : К. А. Іванова та ін. – Харків: НФаУ, 2021. – 201 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання філософії освіти», що охоплюють широкий спектр напрямків досліджень: проблеми філософії освіти; адаптація вищої освіти до сучасних соціокультурних реалій; особистість в контексті філософії освіти; статус наукового знання в ХХІ столітті; технології, мистецтво та професіоналізм в освітній діяльності; філософські аспекти відкритої освіти; історичні студії освіти; університет сьогодні: проблеми та перспективи.

Для широкого кола наукових, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів статей.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Матеріали подаються мовою оригіналу.

Зміст

1. Yaroslava Artemenko. UNIVERSITY NOWADAYS: THE “END” OR THE “TURN” OF THE HISTORY?.....	8
2. Maksym Doichyk, Oksana Doichyk, Alla Sinitsyna. ACADEMIC INTEGRITY IN LIGHT OF THE PRESENT SITUATION IN UKRAINIAN HIGHER EDUCATION.....	11
3. Olga Chernyshenko, Helen Karasyova. ENGLISH LANGUAGE FOR THE COMPETITIVE SPECIALISTS OF PHARMACY	14
4. Nataliya Martynenko, Avadein Ahmed Mohamed Reda Abdu. ARABIC SYSTEM OF PHYSICIANS’ TRAINING	16
5. Артеменко Андрій Павлович. ДЕМОГРАФІЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	18
6. Балабай Яна Володимирівна. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ.....	20
7. Бейлин Михаил Валерьевич, Желтобородов Александр Николаевич. ЗНАНИЯ В ПОСТЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЭРУ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	24
8. Білокобильський Олександр Володимирович. РОЛЬ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН В СТРУКТУРІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	30
9. Білецька Тетяна Вікторівна. ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО АУДИТУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	32
10. Болотіна Євгенія Валеріївна. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	36
11. Васильєва Ірина Василівна, Вакуленко Галина, Нечушкіна Ольга. ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ.....	42
12. Верба Михайло Анатолійович. МЕДИЧНЕ ПІЗНАННЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОСНОВНИХ ПАРАДИГМ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ.....	47
13. Вергелес Костянтин Миколайович, Куліш Павло Лаврентійович, Школьнікова Тетяна Юріївна, Вергелес Тетяна Михайлівна. ОСОБИСТІТЬ У СУЧАСНОМУ ПОСТПОСТМОДЕРНОМУ СВІТІ.....	51
14. Газнюк Лідія Михайлівна, Семенова Юлія Анатоліївна. SOFT SKILLS ЯК ЦІННІСНИЙ ПРИОРИТЕТ У ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ....	57
15. Гардашук Тетяна Василівна. БІОБЕЗПЕКИ В ПОЛІТИЦІ, НАУЦІ, ОСВІТІ.....	63

реформування системи вищої освіти. Ми можемо спрогнозувати, що для реформи вищої освіти буде застосовано кількісний демографічний показник території, так само як це пропонується для системи освіти старших класів середньої школи, де населений пункт менше за 50 тис. мешканців не може мати навчальний заклад рівня «ліцей». Фактично населення позбавляється доступу до повної середньої освіти, а університет – майбутніх абітурієнтів. Якщо для ліцею обрано такий кількісний показник, то логічно передбачити, що для університету це буде 250-300 тисяч населення, а відтак не всі навіть обласні центри збережуть університети, оскільки 7 обласних міст України мають населення менше за 300 тис., а ще 7 – менше за 250 тис. Ми стикаємось з кількісним скороченням ЗВО без розробки програми якісної зміни університетської освіти. Формальне приведення кількості університетів в Україні до демографічних та економічних показників не гарантує створення якісної системи вищої освіти, а лише констатує депопуляцію і економічний занепад.

Балабай Яна Володимирівна,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри філософії та соціології,
Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

Сучасна вітчизняна освіта виступає важливим соціальним інститутом, процеси в якому безпосередньо пов'язані зі змінами, що відбуваються у нашому суспільстві. Сукупність цих процесів, що знаходяться у прямій залежності один від одного знаходить своє відображення у соціокультурному типі освіти. Соціокультурний тип освіти вписаний у конкретний соціальний і культурний контекст держави і виражений у декількох параметрах. У першу чергу, це освітні цілі та цінності суспільства. На сьогодні в Україні все більше окреслюється тенденція інтернаціоналізації освіти, метою якої є формування у нового покоління фахівців сучасного глобального мислення, глобальної відповідальності, здатностей і вміння жити разом, системи глобальної і міжкультурної компетентності у цілому. Міжнародне співробітництво вважається одним із головних показників визначення якості в сфері освіти і науки і, водночас, одним із головних інструментів її забезпечення та підвищення. З іншого боку, інтернаціоналізація та

міжнародне співробітництво має зворотній бік: в Україні все чіткіше простежується тенденція підготовки спеціалістів на експорт, що у перспективі відобразиться на якості кадрового потенціалу вітчизняної економіки. По-друге, це уявлення про результати освітньої діяльності, зумовлені, з одного боку, потребами ринку («за моделлю ринку»), з іншого – потребами гуманістичного і культурного розвитку людини і суспільства («за моделлю культури»). Останні десятиліття вітчизняна освіта зазнає значних змін саме на користь ринкових потреб, зникають ціннісні орієнтири, що у майбутньому призведе до втрати не тільки освіти, а й розуміння того, як та якого фахівця нам потрібно готувати. По-третє, це пошук оптимальних форм надання освітніх послуг шляхом встановлення відповідності між цінностями локальних спільнот, які постачають запит на освіту, та все більш універсальними інформаційно-комунікативними засобами, які дають змогу дедалі більш ефективно транслювати новітні освітні знання і технології навчання. По-четверте, характер інституціалізації освіти позначається процесом розвитку в Україні ринкових відносин, що викликало появу поряд із державними також і вищих навчальних закладів приватної форми власності. Кількість державних вищих навчальних закладів склала 504 заклади у 2019 р., а кількість приватних ЗВО стрімко падала, і станом на 2019 р. лишилося 115 закладів. У сукупності приватні та корпоративні ЗВО складають лише 18,6 % від усіх ЗВО країни. У цілому, згідно даних Мінстату кількість ВНЗ поступово зменшується – станом на початок 2019/2020 н.р. кількість університетів, інститутів, академій зросла порівняно з 2014/2015 н.р. на 1,4% (до 281). Однак кількість технікумів, коледжів та училищ стала меншою на 12,7% (338 закладів). Другим важливим чинником, що впливає на характер інституціалізації є Закон України «Про вищу освіту», згідно якого підготовка фахівців здійснюється за освітніми чи науковими програмами на таких рівнях вищої освіти: початковий з присвоєнням освітньо-професійного ступеня «молодший бакалавр», перший (бакалаврський) рівень з присвоєнням ступеня «бакалавр», другий рівень – «магістр», третій (освітньо-науковий / освітньо-творчий) – «доктор філософії» / «доктор мистецтв», вищий науковий рівень – «доктор наук».

Для позначення тих кардинальних змін, які відбуваються сьогодні в освіті, досить часто вживається поняття «освітня парадигма» – одне з ключових понять сучасної філософії науки (автор – Томас Кун). Сьогодні утверджується нова нелінійна модель розвитку світу. Основні ознаки цієї моделі: нелінійність, багатоваріантність шляхів розвитку, непередбачуваність

розвитку. В основі цієї парадигми науки – синергетика, яка вивчає закони розвитку відкритих систем, що самоорганізуються. Т. Кун стверджує, що парадигмальність властива не тільки науці, але й іншим сферам культури, у тому числі, освіті. Зміна освітньої парадигми – це і є зміна соціокультурного типу освіти.

Наприкінці ХХ-ХХІ століть освіта зазнає глибинних змін, що актуалізувало появу галузі наукового знання – філософії освіти, яка покликана виробити нові освітні методи, нові підходи, нову технологію процесу отримання знання. Це пов'язано з тим, що суспільство набуває інформаційного характеру, що визначає нові тенденції розвитку сучасної освіти та основні завдання філософії освіти:

1. Осмислення кризи освіти, кризи її традиційних форм, вичерпаності основної педагогічної парадигми; осмислення шляхів і способів вирішення даної кризи.
2. Осмислення нового і альтернативного педагогічного досвіду, обговорення нової школи; обґрунтування державної та регіональної політики в галузі освіти, формулювання цілей освіти, концептуальне проектування освітніх систем, прогнозування освіти (пошукове і нормативне).
3. Виявлення вихідних культурних цінностей і основоположних світоглядних установок освіти і виховання, відповідних тим вимогам, які об'єктивно висуваються перед особистістю в умовах сучасного суспільства.

Підставою для вироблення цільових орієнтирів сучасної освіти сьогодні виступає антропологічна установка як домінанта культури епохи постмодернізму.

На сучасному етапі розвитку філософії, дослідники окреслюють дві існуючих тенденції в освіті, а саме: освіта не здійснює функцію виховання того типу світогляду, що дозволить вирішити глобальні проблеми людства; офіційно діюча система освіти постійно відчужується від інтересів і цінностей людей.

Щоб вирішити це двостороннє питання, необхідно розробляти філософську методологію сучасної освіти, що допоможе розкрити взаємодію між цими тенденціями.

Сьогодні існує три концепції освіти, пов'язані з напрямками сучасної філософії освіти:

1. Концепція гармонійної цілісності, яка сприяє реалізації ідей створення єдиної, цілісної, гармонійної теорії педагогіки та централізованої системи управління освітою.

2. Релятивістсько-плюралістична концепція, яка визнає необхідність застосування принципів плюралізму і релятивізму у педагогічній діяльності, пріоритетність ролі індивідуальних інтересів над суспільними.

3. Синтетична концепція, яка об'єднує обидві попередні концепції освіти, визначає, що загальні, громадські інтереси в педагогічному процесі повинні бути мінімальними. Синтетична концепція виникла як реальна потреба подолати пріоритетну роль вихідних принципів двох попередніх напрямів і здійснити такий синтез їх позитивних ідей, який дав би можливість краще вирішити основні проблеми сучасної освіти, а тим самим і інші найважливіші проблеми людства. Однією з найважливіших складових нової парадигми освіти є випереджальна функція розвитку системи освіти в сучасному суспільстві. Вона з периферійних, в соціальній структурі, перетворюється на пріоритетну оскільки стає глобальним фактором суспільного розвитку. Це обумовлено якісно новим масштабом детермінуючого впливу системи освіти на формування реалій інформаційного типу суспільства, що визначається характером духовного виробництва і може стати реальністю тільки через розвиток відповідних освітніх тенденцій в суспільстві. Сьогодні процес гуманізації та гуманітаризації освіти є основним напрямком і змістом реформування системи освіти. Особливо актуальними аспектами цього процесу є:

- становлення антисциєнтистської методології освіти, яка передбачає не тільки формування в учня певної системи знань, а й розвиток духовності;

- становлення освіти, як чинника розвитку культури, в тому числі й розвиток освіти, як діалог культур. Поєднання становлення особистості з оволодінням культурними цінностями сприяє вирішенню багатьох етичних проблем, є безпосереднім джерелом багатогранності та гармонійності, які, в свою чергу, виступають вирішальними критеріями особистісного буття.

Під час обговорення проєкту Стратегії розвитку вищої освіти України на 2021-2031 роки зроблено загальний висновок, що головною проблемою розвитку вищої освіти залишається відсутність довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку України, що ускладнює створення моделі вищої освіти, адекватної цілям майбутнього країни. Тому загальні перспективи розвитку освіти в Україні та змін філософії освіти перебувають у залежності від загальнодержавних стратегій розвитку.

Література:

1. Заклади вищої освіти / http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/vuz_u.html